Strictly as per the latest syllabus prescribed by Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education, Pune

OSWAAL BOOKS
LEARNING MADE SIMPLE

For March 2018 Exam

MAHARASHTRA SSC

CHAPTERWISE & TOPICWISE Solved Papers

2009 - 2017

With Topper's Answers of 2016 Exam

MARATHI VACHANPATH (2ND LANGUAGE)

CLASS 10

Strictly as per the latest syllabus prescribed by Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education, Pune

OSWAAL BOOKS
LEARNING MADE SIMPLE

CLASS 10

MAHARASHTRA SSC

CHAPTERWISE & TOPICWISE

Solved Papers

2009 to 2017

MARATHI VACHANPATH (2ND LANGUAGE)

TO BUY THESE BOOKS VISIT

Ahmed Nagar • Heera General Store, Ph.: (0241) 2418774, 9970150300 • New Cona Store, Ph.: 9226437255, • Shri Pad Granth Bhandar Ph.: 9922664979

Akola • Rathi Paper Traders, Ph.: (0724) 2452979, 9767656760 • Book Emporium, Ph.: (0724) 2436460, 9422861751 • Harney Book Depot, Ph.: 9075149899, 9922669647 • Apna Pustkalaya, Ph.: (0724) 2425270 • Chetena Book Stall, Ph.: 9226480647• Patil Book Depot, Ph.: 9922230206 • Shri Pustak Ghar, Ph.: 9921081670 • Maharashtra Distributor, Ph.: 9405588722

Amaravati • Bajaj Book Centre, Ph.: 9422918588 • Delta Pen House, Ph.: (0721) 2663672, 9890359073, 9890067120 • Lathiye Brothers, Ph.: (0721) 2562771 • Navyug Book Stall, Ph.: 9766577287

Aurangabad • Aarti Book Centre, Ph.: (0240) 2333366, 9422203836 • Maya Book Centre, Ph.: (0240) 2360150, 9421983933 • Lok Seva, Ph.: (0240) 2483181, 2240720, 9422203163 • Saraswati Book Centre, Ph.: 7776009085 • Sanskruti Books & Stat, Ph: 8888806406 • Santosh Book Centre, Ph.: 9673649606 • Shri Samarth Book Depot, Ph.: 9822034577 • New Arihant Stationery, Ph.: (0240) 2240370, 9850697469 • Chhaya Books Pvt. Ltd., Ph.: 9404368845 • Phoenix Books Distt., Ph.: 8855961589

Beed • Ruchi Book Palace, Mob.: 9850134490 • Shree Vyanktesh Stationery, Mob.: 9822041464

Bhandara • National Book Stall Ph. 9975450811 • Prerna Book depot, Ph.: (07184) 252357, 9423617725

Bhusawal • Anil Book Depot, Ph.: (02582) 225412, 9823446045 • Anand Book Depot, Ph. 9422778222

Buldhana • Gandhi Book Depot, Mob.: 9527491421 • Manoj Traders, Mob.: 9423740234 • New Khandelwal Book Agency, Mob.: 9403308116

Bharanpur • Lokhende Book Depot, Mob.: 9423417781

Chandapur • Novelty Book Depot, P.: (07172) 277418, 9422136967 • Bhaskar Books & Stationers, M.: 9921312410 • Rajiv Book Depot & Stationers, Ph.: 7385224523 • Samarth Book Depot, Mob.: 7774877749 • Venkateshwar Stat. & Printers, Ph.: (07172) 276368, 9422135263 • Joshi Book Depot, Ph.: (07172) 271339, 7798171710

Dhule • Manoj Pustakalaya, Ph.: (02562) 234392, 9423495892 • Navjeevan Book Stall, (02562) 232574 • New Central Book Stall, Ph.: (02562) 288522, 9421537132

Gadchiroli • Gyan Ganga Book Depot, Mob.: 9422152520 • Rahul Trading Co. & Book Depot, Mob.: 9422150618 • Student Book Depot, Mob.: 9422151292

Gondia • Bhawani Book Depot, Mob.: (0718) 2235585 • Deepak Paper Mart, Mob.: 9326979510 • Kamal Store, Ph.: (07182) 2338056, 9373939225 • New Varity Store, Mob.: 9226414844 • Sunny Store, Ph.: (07182) 235815, 9823593227 9373320867

Jalgaon • Vidyadhan Book House, P.: (0257) 2225548, 2222307, 9421516926 • Sharma Book Depot, Ph. :(0257) 6958794, 9421393040 • Sharda Book Incorporation, Ph.: (0257) 2223765

Jalna • Anil Paper Mart, Ph.: (02482) 230733, 9422722522 • Namrata Agencies, Ph.: (02482) 240744 • Shanti General Store, Mob.: 9226967199

Kalyan • New Alankar Book, Mob.: 9920553161

Kolhapur • Ashish Book Depot, Ph.: (0231) 2657420, 7798428420 • Dasram Book Centre, Ph.: (0231) 2525060 • Destiny World Stationers, Mob.: 9545380033 • Jai Book Company, Ph.: (0231) 2651008 • Destiny Stationers, Mob.: 9595255095 • Granth The Book World, M.: 9922295522 • Kitaab Books & Bitmore, Mob.: 7030162000 • Sharewin International, Mob.: 9960884378

Latur • Gataget Store, Ph.: (02382) 259974, 9422611032, 9657709101 • Krishna Pustakalaya, Ph.: 9423077910 • Latur General Store, Ph.: 9422941643 • Shree Yash Book Centre, Ph.: 9637936999 • Shri Book Centre, Ph.: 9421096421 • Vivek Book Centre, Ph.: 9422965403

Manmad • Apna Pustak Bhandar, Ph.: (02591) 223181

Mumbai • Shivam Book & Stationers Shop, Ph.: (022) 28236000, 9892935799 • Reshma Agencies, Ph.: (022) 23070853, 9819571972 • Book Point, Ph.: 9892106828 • Deepak Book Store, Ph.: 9833656511 • Jyoti Book Centre, Ph.: (022) 25413409 • Modern Book Plaza, Ph.: (022) 28801233 • New Popular Book Shop, Ph.: 8652281799 • Scholoar Book Centre, Ph.: (022) 26005036 • Shanti Book Store, Ph.: (022) 24010275 • Student Book Store, Ph.: (022) 32240011, 65653535 • Vidyarthi Sales Agencies, Ph.: (022) 23829330, 23867279

Nagpur • Book World, Ph.: (0712) 2562999 • Novelty Book Depot, Ph.: (0712) 2534884, 9423102289 • Kids Creation, Ph.: 9225214977 • Mahesh Book Depot, Ph.: 9028227535 • Narayan Book Agency, Ph.: 7719844276 • Sonal Book & Stationers, Ph.: 9665998002 • Vijay Book Depot, Ph.: (0712) 2520496, 9823010808, 9860122094 • Shree Balaji Agency, P.: 9823385600 • Central Book Stall, Ph.: 9823073969 • Jain Store, Ph.: 9767076206 • JMD Book Distt., Ph.: 9823073969 • Kushal Book Depot, Ph.: 07122554280 • Laxmi Pustakalaya, Ph.: (0712) 2727354 • Lokmanya Book Depot, Ph.: (0712) 2725727 • Mahesh Book Depot, Ph.: 9028227535 • Maharashtra Pustakalaya, Ph.: (0712) 2721722, 8275045188 • Nagpur Book Centre, Ph.: 9325116494 • Neb Pustakalaya, Ph.: 9890812165 • Pioneer Book, Ph.: 9421804420 • Renuka Book Distributor, Ph.: 9765406133 • Sai Kripa General & Gift Centre, Ph.: 9604677997 • Shree Ganesh Book Depot, Ph.: 9370186464 • Shree Mahalaxmi Pustakalaya, Ph.: 9373114944 • Shakambari Sales Corp., Ph.: 9881009030 • Tirupati Book & Stationers, Ph.: (0712) 2456864, 980661846 • Vidarbhe Book & Stationers, Ph.: 9371019021 • Vidarbhe Book & Distributor, Ph.: (0712) 2524747 • Western Book Depot, Ph.: (0712) 2524659, 9823162383

Nanded • Abhay Pustak Bhandar, Ph.: 9822192490 • Debandwar Pustak Bhander, Ph.: (02462) 236437 • India Book Agencies, Ph.: 9890489460 • Jamkar Book Centre, Ph.: 9923242229, 9823146221 • Maheshwari General & Gitf Centre, Ph.: 9422870354 • Sri Sai Pustakalaya, Ph.: 8600303111 • Vijay Book Centre, Ph.: 9822994436

Nasik • Anmol Pustakalay, Ph.: 9822306289 • Anmol Book Distributor, Ph.: (0253) 2505501 • Bharat Book Depot, Ph.: 9822355480 • Kabra Book Depot, Ph.: 9422361326 • Kasturi Book Depot, Ph.: (02554) 251872, 9370422111 • Manshe Stationery, Ph.: (0253) 2466137 • New India Book House, Ph.: 9860221213 • Om Pustakalaya, Ph.: (0253) 2594516 • Pragati Books centre, Ph.: 9420341810 • Rahul Book Centre, Ph.: (0253) 2599608, 2502168, • Vishal Book Centre, Ph.: (0253) 2500097

Navi Mumbai • Krishna Book Store, Ph.: 9892578750 • Milan Book Depot, Ph.: (022) 27662022 • Milan Gift Shop, Ph.: 9833238494 • Ravechi Book Stationers, Ph.: (022) 27720445, 9920996691

Oshahavad • Yash Shree Book World, Mob.: 7709014421

Parbhani • Chaitanya Book Stall, Ph.: (02452) 221351, 9922119710 • New Chaya Book, Ph.:(0245) 2225660 • Shaneen General Store, Ph.: 8983138225 • Vikas Pustkalya, Ph.: 9850861408

Powai • Book World, Mob.: 9869541963

Pune • Pragati Book Centre, Ph. : 9850039311 • Sai Shubham, Ph. : (020) 69498635, 9975687687 • New Venture Natraj Book Shop, Ph.: (020) 24485054, 9890054092 • Saraswati Novelties & Book Stall, Ph.: 9881497058 • Stationery Emporium, Ph.: 9370115529 • Toppers Student Academy, Ph.: 9371011120 • vidya mandir books & Stationers, Ph.: 8600056666

Ratnagiri • Navneet Stationers, Ph.: 7276777772

Satara • Balshetwar Book Seller, Ph.:(02162) 235073, 9422038611

Sangli • Career Book Depot, Ph.: (0233) 2324205 • G.R. Thamankar Books, Ph.: 9422041091 • Ratnakar Book Stall, Ph.: (0233) 222564 (Miraj)

Solapur • Jitesh Vastu Bhandar, Ph.: 9960000009 • Jay Academy, Ph.: (0217) 2315151, 2317171 • Mahavir General Store, Ph.: (0217) 2723405, 9422380944 • Nutan Vastu Bhandar, Ph.: 9595824604 • Om Book Depot, Ph.: (0217) 2314053 • Saraswati Book Depot, Ph.: 9850052466 •Shivganga Book Stall, Ph.: 9423589009

Thane • Kapoor Books & Stat.,Ph.: (022) 40241341, 9323886004, 9322214225

Wardi • Arun Book & Stationers, Ph.: 8888873118

Wardha • Unique Traders, Ph.: (07152) 243617, 9960644752 • Gandhi Book Depot, Ph.: 8275285568

Warora • Novelty Book Depot, Ph.: (07176) 282401, 9028908918

Wasihm • Balaji Book Emporium, Ph.: (07252) 233908, 9422959613

Yavatmal • Dilip Book Agencies, Ph.: 245450, 9423131275 • Popular Book Centre, Ph.: 9403146868 • Sharp Book Agencies, Ph.: 9527626616

© Publisher
Oswaal Books
1/11, Sahitya Kunj, M.G. Road, Agra-282002 (UP) India
Phone: 0562-2857671, 2527781
Fax: 0562-2854582, 2527784
E-mail: contact@oswaalbooks.com
www.OswaalBooks.com

Disclaimer :
Oswaal Books has exercised due care and caution in collecting the data before publishing this book. Inspite of this if any omission, inaccuracy or printing error occurs with regards to the data contained in this book, Oswaal Books will not be held responsible or liable. Oswaal Books will be grateful if you could point out any such error or your suggestion which will be of great help for other readers.

0605

CONTENTS

- कृति पत्रिका प्रारूप (बोर्ड द्वारा मई–2016 में प्रेषित) 6 - 7
- हल प्रश्न पत्र, मार्च–2017 9 - 23
- टॉपर हल प्रश्न पत्र, मार्च–2016 24 - 40
- नमुना कृति पत्रिका (बोर्ड द्वारा मई–2016 में प्रेषित) 9 - 16
- टॉपर हल प्रश्न पत्र, मार्च–2015 17 - 32

गद्य विभाग

1. संवाद, विसंवाद 34 - 37
2. शाश्वत शिक्षणसंपत्ती 38 - 42
3. अपूर्व भेट 43 - 47
4. मास्तर आणि मी 48 - 52
5. हिमालय 53 - 57
6. परिवर्तनाचे उत्सव 58 - 63
7. वारूळ 64 - 68
8. उरूसाचे दिवस 69 - 76
9. माणुसकीचा झरा 77 - 82
10. निसर्गवेध 83 - 89
11. बाबूजी 90 - 96
12. काय राव पुस्तकराव ! 97 - 103

पद्य विभाग

1-अ. आजि सोनियाचा दिवस 105 - 106

1-आ. कृपा करी पंढरीनाथा 107 - 108

1-इ. किती हे सुख 109 - 110

2. जिथे राबती हात 111 - 112
3. माझ्या घरट्यात 113 - 115
4. प्रलय 116 - 118
5. गाव 119 - 120
6. अपणा धरणी गं 121 - 123
7. एकत्वाचे गीत महान 124 - 126

...Contd. Contents

स्थूलवाचन

1.	नातवंडांस पत्र	127 - 129
2.	प्रतिसरकार	130 - 133
3.	गावाची संस्कृती हे गावाचे व्यक्तिमत्व	134 - 137
4.	मुलांचे स्वप्न	138 - 140

व्याकरण विभाग

1.	विरामचिन्हे	141 - 143
2.	वाक् प्रचार	144 - 151
3.	समास	152 - 156
4.	वाक्य रूपांतर	157 - 160
5.	लेखन नियम	161 - 164
6.	शब्दसंपत्ती	165 - 166

लेखन विभाग

•	उपयोजित लेखन	167 - 167
1.	पत्र लेखन	168 - 172
2.	कथालेखन	173 - 175
3.	गद्य आकलन	176 - 176
4.	संवाद लेखन	177 - 178
5.	जाहिरात	179 - 180
6.	वृत्तान्त लेखन	181 - 183
7.	सारांश लेखन	184 - 184
8.	निबंध लेखन	185 - 192

PREFACE

Malcolm Forbes said "Education's purpose is to replace an empty mind with an open one" and this is something which is always followed by Maharashtra State Board of Secondary & Higher Education (MSBSHSE). The aim of the Board is not just to let learners obtain basic knowledge but to make them life-long learners.

The purpose of this book is to nurture individuality and thus enhance one's innate potentials which help in increasing the self-study mode for students. This book strengthens knowledge and attitude related to subject. This book is designed in such a way that students can set their own goals and can improve their problem solving and thinking skills.

This book is strictly as per the latest Maharashtra Board Curriculum for SSC Exams. It contains variety of questions from latest textbooks. It contains all types of questions like VSA Questions (Very Short Answer), SA Questions (Short Answer), MCQs (Multiple Choice Questions) and LA Questions (Long Answer). A synopsis is given for every chapter which contains important points from that chapter. Each chapter has high quality figures wherever required for better, fast and clear understanding.

OSWAAL Maharashtra SSC Question Bank is different and better in terms of High Quality Questions which are developed by 'OSWAAL Expert Panel'. The Question Bank is strictly based on the latest **MSBSHSE Textbooks** and is arranged 'TOPIC-WISE' where each Topic from every Chapter is explained in detail.

Through OSWAAL Books students are taught how to think, not what to think. We at OSWAAL Books try to use quality content, standard language, creativity and high quality figures, which makes readers to enjoy it because we believe if our readers don't enjoy reading our book then there is no use in reading it at all. This is one of the reasons that the scope of this book extends from students to teachers. Teachers can use this book as a perfect teaching guide and students can use this book for good learning and practice.

At last we would like to thank our authors, editors, reviewers and specially students whom we request to send suggestions regularly which will help in continuous improvement of this book and will make this book "One of the Best". Wish you all Happy Learning.

–Publisher

Why Topic Wise Question Banks Are A Better Choice than Previous Year's Papers ?

Question Bank	Previous Years' Paper
1. Chapter-wise and Topic –wise resentation in Question Banks facilitates systematic study. 2. Question Banks can be referred to by the students throughout the year as well as at the completion of each chapter in school. 3. Question Banks, take into account any changes in syllabus or layout and hence are fully updated and aligned as per the latest specifications by the Board.	1. Year Wise presentation restricts methodical flow of learning. 2. These can be referred to only after the completion of the full syllabus in school. 3. Previous Years' questions cannot be changed and hence fail to be adept with the latest Board specifications

CURRICULUM

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडल, पुणे
विषय – मराठी द्‌वितीय भाषा (वाचनपाठ)

गुण – 80

इयत्ता – 10वीं **कृतिपत्रिका प्रारूप** वेळ – 3 घंटे

(बोर्ड द्वारा मई 2016 में प्रेषित)

विभाग 1 – गद्य
(वाचन, आकलन, व्याकरण आणि अभिव्यक्ति)

प्र.1. (अ) गद्य उतारा (पठित) (100 ते 120 शब्द) —
(अपेक्षित कौशल्य-वाचन, आकलन, व्याकरण, अभिव्यक्ती)

(1)	आकलन कृती	2
(2)	आकलन कृती	2
(3)	व्याकरणाधारित कृती	2
(4)	अभिव्यक्ती **(8 ते 10 वाक्य)**	2
		8 गुण

प्र.1. (ब) गद्य उतारा (पठित) (100 ते 120 शब्द) —
(अपेक्षित कौशल्य-वाचन, आकलन, व्याकरण, अभिव्यक्ती)

(1)	आकलन कृती	2
(2)	आकलन कृती	2
(3)	व्याकरणाधारित कृती	2
(4)	अभिव्यक्ती **(8 ते 10 वाक्य)**	2
		8 गुण

प्र.1. (क) गद्य उतारा (अपठित) (60 ते 80 शब्द) —
(अपेक्षित कौशल्य-वाचन, आकलन, अभिव्यक्ती)

(1)	आकलन कृती	2
(2)	अभिव्यक्ती **(8 ते 10 वाक्य)**	2
		4 गुण

टीप—(गद्य विभाग 'अ' व 'ब' मधील व्याकरणाधारित कृती (कृती क्र. 3)ह्या. इ. 1 ली ते इ. 9वी च्या अभ्यासक्रमातील व्याकरणघटकांवर आधारित असतील)

विभाग 2 – गद्य

प्र.2. (अ) कविता (पठित) (8 ते 10 ओळी) —
(अपेक्षित कौशल्य-वाचन, आकलन, काव्य: भावार्थ)

(1)	आकलन कृती	2
(2)	आकलन कृती	2
(3)	संदर्भ, प्रस्तावनाधारित कृती	2
(4)	भावार्थाधारित कृती	2
		8 गुण

प्र.2. (ब) कविता (पठित) (8 ते 10 ओळी) —
(अपेक्षित कौशल्य-वाचन, आकलन, काव्य: भावार्थ)

(1)	आकलन कृती	2
(2)	आकलन कृती	2
(3)	संदर्भ, प्रस्तावनाधारित कृती	2
(4)	भावार्थाधारित कृती	2
		8 गुण

विभाग 3 – स्थूलवाचन

प्र. 3. 2/2 गुणांच्या 2 कृती — **4 गुण**
(अपेक्षित कौशल्य-आकलन/उपयोजन/अभिव्यक्ती/विचारक्षमता इ. क्षमतांच्या मूल्यमापनासाठी कृती देणे.)
(चार पाठांपैकी कोणत्याही तीन पाठांवर कृती देणे, त्यांपैकी दोन कृती सोडविणे अपेक्षित)

... CONTD. CURRICULUM

विभाग 4 – व्याकरण

प्र. 4. (इ.10 वी च्या अभ्यासक्रमातील व्याकरणघटकांवर आधारित)—

(अ)	समास कृती	2
(ब)	वाक्यपरिवर्तन कृती	2
(क)	शब्दसंपत्ती कृती	2
(ड)	विरामचिन्हे कृती	1
(इ)	लेखननियमांनुसार लेखनकृती	1
(फ)	वाक्प्रचार कृती	2

10 गुण

विभाग 5 – उपयोजित लेखन

प्र. 5. विभाग-अ

(1) पत्रलेखन (2 पैकी 9) (मागणी/विनंती/तक्रार) 5

(2) कथालेखन (कथापूर्ती/शब्दांवरुन कथालेखन/शीर्षकावरुन/मुद्द्यांवरुन/कथेचा शेवट करणे/ कथेची सुरुवात करणे.)(80 ते 100 शब्द) 5

(3) गद्य आकलन—(उताऱ्यावर पाच प्रश्न तयार करणे.) (80 ते 100 शब्द) 5

15 गुण

प्र.5. विभाग-ब

खालील लेखनप्रकारांपैकी कोणत्याही दोन कृती सोडवा (3 पैकी 2)

(खालील नियोजित चार लेखनप्रकारांपैकी कोणत्याही तीन लेखनप्रकारांसाठी कृती देणे व त्यांपैकी दोन कृती सोडविणे अपेक्षित) (प्रत्येकी 5 गुण)

(1) संवादलेखन (60 ते 80 शब्द)

(2) जाहिरात लेखन (50 ते 60 शब्द)

(3) वृत्तलेखन (60 ते 80 शब्द)

(4) सारांशलेखन (अपठित गद्य) (80 ते 100 शब्द)

प्राश्निकांनी वरील चारही घटक विकल्पाने कृतीपत्रिकेत समाविष्ट करोवत.

10 गुण

प्र. 5. विभाग-क

खालील लेखनप्रकारांपैकी कोणत्याही एक कृती सोडवा (3 पैकी 1) (80 ते 100 शब्द)

(1) वर्णनात्मक लेखन, (2) आत्मकथन (3) कल्पनाप्रधान. **5 गुण**

टीप—उपयोजित लेखन विभाग—

* **विभाग अ—**मधील सर्व कृती सोडिविणे अनिवार्य आहे.
* **विभाग ब—**मधील नियोजित चार लेखनप्रकारांपैकी कोणत्याही तीन लेखनप्रकारांवरील कृती कृतीपत्रिकेत देणे व त्यांपैकी दोन कृती सोडविणे अपेक्षित.
* **विभाग क—**नियोजित 3 लेखनप्रकारांपैकी एक कृती सोडविणे अपेक्षित.

घटकनिहाय गुण विभागणी

अ.क्र.	विभाग	गुण
01	गद्य	20
02	पद्य	16
03	स्थूलवाचन	04
04	व्याकरण	10
05	उपयोजित लेखन	30
	एकूण	80

लेखा परीक्षा	80 गुण
तोंडी परीक्षा	20 गुण

* तोंडी परीक्षेच्या प्रचलित पद्धीत कोणताही बदल नाही.
* आवश्यकतेनुसार आराखड्यात बदल करण्याचा अधिकार अभ्या मंडळाला राहील.

WRITING NOTES

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.

हल प्रश्न-पत्र	एस.एस.सी. महाराष्ट्र परीक्षा मार्च-2017 कक्षा - X	मराठी द्वितीय भाषा (वाचनपाठ)

समय : 3 घंटे **कुल अंक : 80**

प्रश्नपत्रिकेसाठी सूचना :—

(1) सूचनेनुसार आकलन कृती व व्याकरण यामधील आकृत्या काढाव्यात.

(2) आकृत्या पेननेच काढाव्यात.

(3) उपयोजित लेखनातील प्रश्नांसाठी (सूचना, निवेदन) आकृतीची आवश्यकता नाही. तसेच हे प्रश्न लिहून घेऊ नयेत.

(4) स्वच्छता, नीटनेटकेपणा व लेखननियमांनुसार लेखन याकडे जाणीवपूर्वक लक्ष द्यावे.

विभाग 1—गद्य

1. (अ) खालील उताऱ्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा—

(1) चौकट पूर्ण करा :

(i) लेखकांनी मानलेल्या खालील प्रतीकांचे हेतू स्पष्ट करा : **1**

(अ) चरखा ☐

(ब) झाडू ☐

(ii) कारण लिहा : **1**

लेखकांनी फटाके उडविले नाहीत कारण ....

'शारीरिक श्रमांना' प्रतिष्ठा मिळावी म्हणून महात्मा गांधीजींनी 'चरखा' हे त्याचे प्रतीक मानले होते. श्रमामुळे श्रमप्रतिष्ठा स्थापन होऊन, आर्थिक विषमता संपेल अशी त्यांची भावना होती. तसेच त्यांचे 'सामाजिक विषमता' संपविणारे क्रांतीचे दुसरे प्रतीक होते 'झाडू !' म्हणून आम्ही सर्व मिळून संडास सफाईपासून सफाइची सारी कामे करीत होतो. खादी वापरतच होतो. खादी व स्वदेशी हे जीवनव्रत होते. म्हणून कधी फटाकेही उडविले नहीत. कारण तेही त्यावेळी विदेशीच होते. कागद जोडण्यासाठी कधी टाचणी वापरली नाही, कारण तीही परदेशी असे. त्याऐवजी आम्ही बाभळीचे काटे वापरीत होतो. संपूर्ण जीवन कमीत कमी गरजांवर आधारित असावे, अशी शिकवण मिळाल्यामुळे आम्हांला कधीही 'चंगळवादा' चा स्पर्श झाला नाही. या सर्वांमुळे एक आगळीवेगळी स्वायत्त गरिबी उपभोगली. तिचा आनंद कोट्यबधी रुपयांपेक्षाही सर्वार्थाने श्रेष्ठ व मोठा होता. गोट्यासुद्धा कधी हार-जीत या भावनेने खेळलो नाही. कारण त्या चुरशीत खेळ कमी व गोट्या जिंकण्याची भावनाच अधिक असते.

(2) प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा :

(i) लेखकांना बालपणी कोणती शिकवण मिळाली ? **1**

(ii) लेखकांच्या स्वायत्त गरिबीचा आनंद कसा होता ? **1**

(3) व्याकरण :

(i) अधोरेखित शब्दांची जात ओळखा. **1**

<u>मी</u> वयाने लहान होतो, <u>म्हणून</u> पकडला गेलो नाही.

(अ) मी ☐

(ब) म्हणून ☐

(ii) अधोरेखित शब्दांचे वचन बदलून वाक्य पुन्हा लिहा व बदललेल्या शब्दांचे वचन सांगा. **1**

मोहनने खेळात गोट्या जिंकल्या

वाक्य— [ ] वचन— [ ]

(4) माझे मत : **2**

परिच्छेदाच्या आधारे लेखकांचे तुम्हाला जाणवलेले गुण तुमच्या शब्दांत लिहा.

(ब) खालील उताऱ्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा—

(1) खालील घटनेचा परिणाम लिहा :

घटना	**परिणाम**	
(i) शेवटी एकदाची अंडी झाली :	....	**1**
(ii) वारूळात नागिण राहत नसती तर :	....	**1**

एका आईनं पोरांना बाजूला घेऊन सांगितलं, ''असू दे त्याला, कारण तो आहे म्हणून माणसं फिरकत नाहीत आपल्या वारूळाकडे. नाहीतर एरवी माणसाच्या व्रात्य पोरांनी लाथा मारून कधीच पाडून टाकल असतं आपलं प्रिय वारूळ'' दुसरी तिला म्हणाली, आणि तो तो नाही, ती आहे आणि ती आलीय इथं बाळंतपणाला.'

सगळ्यांनाच मग नागिणीविषयी वाटू लागले प्रेम. आपली मुलं दंगा करू लागली की त्या त्यांना म्हणत, 'तुम्ही बाहेर जाऊन करा दंगा, ती झोपलीय आत्ता.' त्या सगळ्या मुंग्यांनी तिच्या येणाऱ्या अंड्यांसाठी जमीन करून ठेवली आणखी भुसभुशीत, अगदी रूईच्या कापसाची गादीच जशी. नागीण पडल्यापडल्या मुंग्यांचे सगळे संवाद ऐकत होती. पण पोट मोठे झाल्याने तिला बोलवत नसे. शेवटी एकदाची अंडी झाली. मुंग्यांच्या पोरांनी ती नवलाई पहायला गर्दी केली. काही दिवसांनंतर तर त्यातून पिल्लेही आली बाहेर.

(2) का ते लिहा :

(i) मुंग्यांनी जमीन भुसभुशीत करून ठेवली, कारण **1**

(ii) नागिणीला बोलवत नसे, कारण **1**

(3) व्याकरण :

(i) खालील शब्दांसाठी उताऱ्यात आलेली विशेषणे शोधून लिहा : **1**

(अ) [ ]—पोरे

(ब) [ ]—वारूळ

(ii) खालील शब्दांचा प्रत्यय लावून तयार होणारे शब्द लिहा : **1**

जसे—नवल : नवलाई

तसे—चपळ : [ ]

धीट : [ ]

(4) माझे मत : **2**

मुंग्या आणि नागिणीच्या परस्परसंबंधातून तुम्ही कोणती शिकवण घ्याल ती **8-10** वाक्यांत तुमच्या शब्दांत लिहा.

(क) खालील उताऱ्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा—

(1) रिकाम्या चौकटीत उताऱ्यातील योग्य शब्द शोधून लिहा : **1**

(i) धबधब्यासारखी : [ ]

(ii) महासागरात विसर्जित झालेली गोष्ट : [ ]

(2) मानवी स्वभावात उग्रता आणणारे घटक : **1**

(i) [ ]

(ii) [ ]

युवकांची मने धबधब्यासारखी असतात. मोठ्या उंचीवरून धबधब्याच्या पाण्याचा प्रपात बेभानपणे खाली झेपावतो, स्वैरपणे सर्वत्र पसरतो आणि काहीही साध्य न करतां विशाल महासागरांत आपली अस्मिता विसर्जित करून टाकतो परंतु या युवकांच्या मानसिक उर्जेला शिस्तीचा बांध घालून तिचा सदुपयोगही करतां येईल. कर्तृत्व असलेच पाहिजे व ते प्रगटही झाले पाहिजे परंतु त्याची जाणीव ''मी हे केले'' अश्या स्वरूपांत होऊ लागली की अहंकर, अभिमान हे सहज उत्पन्न होतात व बळावतात. त्यामुळे आपल्या स्वभावांत उग्रता येते.

(3) 'विद्यार्थ्यांच्या जीवनात शिस्तीला महत्त्व असायलाच हवे' हे विधान तुमच्या मते सोदाहरण स्पष्ट करा. **2**

विभाग 2—पद्य

2. (क) खालील पद्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा—

(1) योग्य जोड्या लावा : **2**

'अ' गट	'ब' गट
(i) निरसला शीण	**(1)** संतदर्शन
(ii) सोनियाचा दिवस	**(2)** दिवाळी दसरा
(iii) जीवा सुख	**(3)** संतचरण दर्शन
(iv) संत घरी येणे	**(4)** माहेर भेटणे

'अ' गट	'ब' गट
(i)	**(1)** ....
(ii)	**(2)** ....
(iii)	**(3)** ....
(iv)	**(4)** ....

आजि सोनियाचा दिवस। दृष्टीं देखिलें संतांस ॥ १ ॥
जीवा सुख झालें। माझें माहेर भेटलें ॥ २ ॥
अवघा निरसला शीण। देखतां संतचरण ॥ ३ ॥
आजि दिवाळी दसरा। सेना म्हणे आले घरा ॥ ४ ॥

(2) प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा :

(i) संत सेना महाराज यांच्या मते 'सोनियाचा दिवस' कोणता ? **1**

(ii) खालील पद्यपंक्तीचा सरळ अर्थ लिहा : **1**

अवघा निरसला शीण।

(3) (i) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा :

(अ) प्रस्तुत पद्याचा काव्यप्रकार .... आहे. ½

(भारूड/अभंग/श्लोक/पोवाडा)

(ब) संत सेना महाराज हे .... महाराज यांचे समकालीन संत होते. ½

(संत रामदास/संत तुकाराम/संत ज्ञानेश्वर/संत एकनाथ)

(ii) प्रत्येकी एका शब्दात उत्तरे लिहा :

(अ) सेना महाराजांचे पद समाविष्ट असलेला शिखांचा ग्रंथ : [ ] ½

(ब) सेना महाराज यांच्या नावावर असलेली अभंगसंख्या : [ ] ½

(4) 'आणि दिवाळी दसरा। सेना म्हणे आलेघरा॥' या ओळीतून व्यक्त झालेली संत सेना महाराज यांची भावना तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा. **2**

(ब) खालील पद्याच्या आधारे दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा—

(1) वर्गीकरण करा : **2**

तिरंगा, भाषा, प्राणवायू, हिमालय.

एकता दर्शविणारे घटक	विभिन्नता दर्शविणारे घटक

इंद्रधनूचे रंग वेगळे, तरिही त्यांची एक कमान
विभिन्नतेतहि देश गातसे एकत्वाचे गीत महान ॥ धृ ॥
प्रांत वेगळे, रूप वेगळे
वाणी, पूजा, वेश निराळे
हृदयामधुनी आमुच्या वाहे प्राणवायुचा झोत समान ॥ १ ॥
नभी फडफडे उंच तिरंगा
मनात गंगा, हिमनग रांगा
चंद्र, सूर्य अन् इथली माती यांना अमुचे लाख प्रणाम ॥ २ ॥

(2) दिलेल्या पद्यपंक्तीचा सरळ अर्थ लिहा :

नभी फडफडे उंच तिरंगा
मनात गंगा, हिमनग रांगा

(3) नावे लिहा :

(i) कवयित्री आश्लेषा महाजन यांचे कुमारकथासंग्रह : **1**

1. ☐

2. ☐

(ii) कवयित्रीला 'उत्कृष्ट बालसाहित्यकार' पुरस्कार देणारी संस्था : ☐ **1**

(4) कवितेतील एकत्वाचा भाव तुमच्या शब्दांत लिहा. **2**

विभाग 3—स्थूलवाचन

3. (अ) कोणत्याही दोन कृती सोडवा : **4**

(1) स्वातंत्र्य चळवळीतील प्रतिसरकाराबद्दलची माहिती खालील मुद्द्यांना धरून तुमच्या शब्दांत लिहा :

(i) सशस्त्र दल

(ii) शांतता व ऐक्य.

(2) टिपा लिहा :

(i) कोल्हापूरचे लोकजीवन

(ii) रत्नागिरी गावाची वैशिष्ट्ये.

(3) जुई व चिनार यांना भैरू जादुगारानी दिलेला अनुभव तुमच्या शब्दांत लिहा.

विभाग 4—व्याकरण

4. (अ) समास :

(1) खालील जोड्यांमधून चुकीची जोडी ओळखा व ती जोडी बरोबर करून पुन्हा लिहा : **1**

(i) विटीदांडू—इतरेतर द्वंद्व समास

(ii) पंचपाळे—द्विगू समास

(iii) गुरुशिष्य—वैकल्पिक द्वंद्व समास

चुकीची जोडी [ ] बरोबर जोडी [ ]

(2) खालील वाक्यातील अधोरेखित शब्दांचा समास ओळखून लिहा : **1**

(i) भाजीपाला घेऊन बाबा घरी आले.

[भाजीपाला]—समासाचे नाव—[ ]

(ii) ऑक्टोबर महिन्यातील पहिला सप्ताह 'स्वच्छता सप्ताह' म्हणून पाळला जातो.

[सप्ताह]—समासाचे नाव—[ ]

(ब) वाक्यपरिवर्तन :

कंसातील सूचनेनुसार वाक्यांत बदल करा :

(1) सहलीत खूप मजा केली पाहिजे. **1**

(आज्ञार्थी वाक्य करा.)

(2) केवढं विराट संगीत आहे या पर्णराजीत ! **1**

(विधानार्थी वाक्य करा.)

(क) शब्दसंपत्ती :

(1) खालील शब्दांचे भिन्न अर्थ लिहा : **1**

[ ]—[मान]—[ ]

(2) गटात न बसणारा शब्द ओळखून लिहा : **1**

(i) पुष्प, सुमन, तरु, कुसम : [ ]

(ii) मित्र, रवी, भास्कर,शशी : [ ]

(ड) विरामचिन्हे :

विरामचिन्हे व त्यांची नावे यांच्या योग्य जोड्या लावा : **1**

'अ'	'ब'
(1) स्वल्पविराम	**(i)** !
(2) अर्धविराम	**(ii)** ,
	(iii) ;

(इ) लेखननियमांनुसार लेखन : **1**

खालील वाक्य लेखननियमांनुसार लिहा :

नीसर्ग आपणहून तुमच्याशी बोलु लागतो.

(फ) वाक्प्रचार :

दिलेल्या वाक्प्रचारांचा त्याखाली दिलेल्या वाक्यांत योग्य ठिकाणी उपयोग करून ती वाक्ये पुन्हा लिहा. **2**

(संचार करणे, मोहरून जाणे, झगमगून उठणे)

(1) दिवाळीत दिव्यांनी वातावरणांत प्रकाश पसरला.

(2) हिरव्या पर्णराजीने परिसर फुलून आला.

विभाग 5—उपयोजित लेखन

5. (अ) (1) पत्रलेखन : **5**

खालील बातमी वाचून दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा :

दैनिक वृत्तपत्र

आमच्या वार्ताहराकडून

सार्वजनिक बागेचे सुशोभिकरण

स्थानिक नगरसेवकांच्या पुढाकाराने कऱ्हाड येथील मध्यवर्ती वस्तीतील बागेचे सुशोभिकरण करण्यात आले. अनेक प्रकारची फुलझाडे व क्रीडासाहित्य यांनी परिसराचे रूप बदलून गेले.

परिसरातील नागरिकांनी मा. नगरसेवकांना धन्यवाद दिले.

विद्यार्थी प्रतिनिधी या नात्याने

शाळेच्या बागेचे सुशोभिकरण करण्यासाठी मार्गदर्शन करणेबाबत मा. नगरसेवकांना विनंती करणारे पत्र लिहा.

किंवा

बागेतील फुलझाडे यांच्या संबंधीच्या माहितीपत्रकाची मागणी करणारे पत्र बागेच्या मा. व्यवस्थापकांना लिहा.

(2) कथालेखन (शब्दमर्यादा 80 ते 100) **5**

खालील शब्द गुंफून एक छानशी कथा तयार करा. कथेला शीर्षक द्या.

घर, श्रीमंती, मैत्री, मदत.

(3) गद्य आकलन : **5**

खालील उतारा वाचून त्यावर **पाच** प्रश्न असे तयार करा की ज्यांची उत्तरे प्रत्येकी **एका** वाक्यात येतील :

जगात सर्वत्र लोकसंख्या आणि दरडोई वस्तूंचा वापर अन् सेवांचा उपयोग ह्या गोष्टी वेगाने वाढत आहेत. त्यामुळे व्यापक प्रमाणात प्रदूषण वाढत आहे. ह्या प्रदूषणामुळे पृथ्वीच्या सर्व रहिवाशांना अनेक प्रकारे व अनेक मार्गांनी ग्रासणारा धोकाही मोठा आहे. तो कमी करण्यासाठी पावले उचलणे हे मानवाचे महत्त्वाचे कर्तव्य आहे. प्रत्येक माणसाने प्रदूषणाविरुद्धच्या लढ्यात सहभागी व्हायला हवे, नाहीतर मोजके लोक करीत असलेले सर्व उपाय निष्फळ ठरतील. यासाठी वृत्तपत्रापासून दूरदर्शनपर्यंत सर्व प्रसिद्धी माध्यमांचा उपयोग करायला हवा. प्रत्येकाच्या मनात प्रदूषणासंबंधी जागृती निर्माण होणे आवश्यक आहे. मानवजातीला प्रदूषणरूपी खोल दरीत पडण्यापासून वाचविण्यासाठी फारच कमी वेळ आपल्या हातात राहिला आहे—असे सांगून शास्त्रज्ञ जणू सर्वांना धोक्याचा कंदीलच दाखवत आहेत.

(ब) खालील लेखनप्रकारापैकी कोणत्याही दोन कृती सोडवा (3 पैकी 2) **10**

(1) संवादलेखन (शब्दमर्यादा 60 ते 80) **5**

त्वरा करा. त्वरा करा ....

उन्हाळ्यात मौजमस्तीची लयलूट

निसर्गवेध संस्थेतर्फे

सागरदर्शन

मोजक्या जागा शिल्लक

फक्त 2000 रु.

वेळ : स. 9 ते 5

संपर्क—नोंदणी ऑफीस 'निसर्गवेध'

वरील निवेदन वाचून तुम्ही आणि तुमचा वर्गमित्र/वर्गमैत्रीण यांच्यामध्ये घडलेला संवाद लिहा. (शब्दमर्यादा 60 ते 80 शब्द)

Oswaal Maharashtra SSC Solved Papers For Class 10 Marathi Vachanpath IInd Language (March 2018 Exam)

Publisher : Oswaal Books ISBN : 9789386339805 Author : Panel Of Experts

Type the URL : http://www.kopykitab.com/product/11431

Get this eBook